

1

מישהו ירד מדעתו

"שלוש שעות מתמטיקה!" דבורי נשפה מיואשת. "אני עוד אתפוס יום אחד את מי שסידר לנו את המערכת, אבל בינתיים בואי נעבור דרך המכולת, נדמה לי שמגיע לנו פיצוי עכשיו".

מיירי הנהנה בהסכמה מושלמת, מתעלמת מהעובדה הזניחה שאחד השיעורים החביבים עליה היה מתמטיקה.

הן נכנסו למעבר הצפוף של המכולת השכונתית, פונות למדפי השוקולד שהציגו בפניהן מלאי בלתי נדלה של סוגים וטעמים. מיירי שלפה לעצמה חטיף ממולא נוגט, דבורי איזנה זו על זו שלוש חבילות צבעוניות. "הן במבצע עכשיו", היא התנצלה.

משהו בתאווה של החנות הפך מוזר, אורות כחולים־אדומים הבהבו לעומתן מהפתח.

"תראי מה זה", דבורי לאטה, המומה. שני שוטרים במדים תפסו את מקומן ליד מדפי השוקולד, מפילים מהם בתנועת יד מהירה פסק־זמן וקליק, שמרלינג ואגו לתוך שקי ברזנט שחורים.

מירי נמלטה משם הצידה, דבורי עדיין נאחזה בחבילות השוקולד שלה אבל אחד השוטרים מיקד בהן פתאום את מבטו.

"הסחורה הזאת מוחרמת, ילדה", הוא אמר בפסקנות.

"אבל כבר לקחתי את השוקולד, אני רוצה לקנות אותו", היא מלמלה בהלם.

"נו, אין לנו זמן מיותר".

דבורי שמטה את החפיסות, מירי מצידה בהתה בשוטרים שמתקדמים לכיוון מדפי העוגות ומרוקנים מהם עוגות ורוג'לך, ביסקוויטים כהים ופולים ועוגיות שוקולד.

"גם את חלק מהחלום?" דבורי ביררה איתה מהצד.

"את חלק מהחלום שלי בעצמי", מירי פסקה.

"אבל זאת אני שחולמת. איך בודקים מי מאיתנו אמיתית?"

"מחר בבוקר כשנתעורר נראה מי תספר למי שחלמה עליה". הלוואי שכל חלומות הבלהות ההזויים שלה היו משעשעים כל כך.

"כנראה מי שחושב יותר מדי על שוקולד ביום חולם עליו בלילה", דבורי קוננה. לא נעים בכלל.

אבל ככל שהדקות חלפו החלום לא הסתיים, ואפילו צביטות זרוע נמרצות מבעד לתכלת של חולצת הסמינר לא הועילו להן. השוטרים עדיין היו בשטח, מרוקנים ממדפי המכולת את כל...

"כל הקקאו", דבורי הצהירה. "שימי לב. הם השאירו את כל החלבה חוץ מהחלבה עם הקקאו, את העוגיות הבהירות, את הביסקוויטים וניל".

"תסתכלי מה זה, חצי מכולת בנויה על קקאו", מירי התפעלה.

"אחי עדכן אותי עכשיו שגם ברשתות הגדולות אוספים את הקקאו מהמדפים", דיבורה של צעירה אחת היה קטוע. "מה נראה לכם קרה?"

"המקפא שלי מלא עוגות שוקולד שאפיתי רק אתמול", אחרת קוננה. "מקמח כוסמין מאה אחוז. בטוח שאפשר לאכול אותן, נכון?"

אישה עליזה אחת פילסה לעגלת התאומים שלה דרך בתוך הקהל. "את הלחם השאירו וגם את החלב, לא צריך להיכנס להלם, גבירותי", היא הכריזה.

אבל בעל המכולת בהחלט נראה היה אחוז הלם. "סחורה באלפי שקלים", הוא רטן מאחורי גבם של השוטרים המתרחקים. "מי אמר לי שהתעודות שלהם לא מזויפות. הייתי צריך להתקשר למשטרה לברר, אבל אף פעם לא שמעתי על כזה מין דבר, ששודדים ייקחו דווקא שוקולד. מה זה פה, מישוהו השתגע?"

"הם לקחו גם ופלים", אי-מי חכם במיוחד ציין.

"מרוקנים עוד צרכניות מקקאו, יש פשיטות משטרתיות בכל הארץ", אברך גבוה וכפוף החזיר את הטלפון שלו לכיס החולצה. "אני מאמין שיפצו אתכם".

"כולי תקווה". בעל המכולת שילב את ידיו בייאוש ושלף לעצמו קוביית שוקולד אומרת מחאה מכיסו העליון.

הקופאית תקתקה בינתיים מוצר אחרי מוצר, ניידות משטרה נוספות חלפו ברחובות, אחת מהן נעצרה ליד פתח החנות.

"כבר לקחתם הכול", הוא צעק אליהם, נרגז. "לפחות תהיו מעודכנים. גם כן משטרה".

"סליחה אדוני. גם אנחנו מבולבלים, תבין אותנו", השוטר הנוכחי היה לשם שינוי נחמד.

"למה מבולבלים? תסבירו מה קורה", נער אחד זרק לכיוונם. משועממי כל הארצות הלכו והתאגדו יחדיו, מצופפים את המכולת לעייפה.

"האמת שדיברו שיוציאו הודעה מסודרת לציבור", השוטר גירד בפדחתו מתחת לכובע. "אני לא יודע מה אפשר כבר לומר ומה לא".
"נו, תן רמז", הנער חייך חיוך מקסים. "תראה כמה אנשים במתח, הכול בידיים שלך".

"הכול רק בידיים שלו יתברך", השוטר רטן. "אבל אנחנו עושים את שלנו. תראו, על פרשיית רמדיה שמעתם?"

"נו, שמענו, אז מה הקשר? נתנו שוקולד לתינוקות?" איש רחב אחד צחק, מפלס לו דרך עם שתי לחם ואחד חלב.

"לא, אבל יותר מזה אני לא יכול להגיד", השוטר הפליג משם הלאה בהבעת חשיבות עצמית.

"אולי גילו שקקאו גורם לחצבת".

"או לקורונה".

"או למנהרות של חמאס וחיזבאללה".

מירי ודבורי התרחקו משם מדוכדכות. "מה כבר רציתי, להטביע את המתמטיקה האיומה הזאת בכמה קוביות, גם זה אי אפשר", דבורי התלוננה בקול.

"אבל באמת מעניין מה קרה", מירי התמללה סקרנות תוססת. "יו, תראי, גם ליד 'צרכניית אהרן' יש משטרות".

"מה נראה לך שאפשר היה כבר למצוא גרוע בקקאו?" דבורי הייתה פגועה באופן כמעט אישי.

"אפילו בעולם המערבי משתמשים בו כבר איזה חמש מאות שנה נראה לי, והאינדיאנים עוד הרבה קודם", מירי משכה בכתפיה.

"ובדיוק קראתי מחקר שקקאו טוב ללחץ דם או ללא זוכרת מה בדיוק ושהוא מלא ערכים תזונתיים", דבורי התעודדה.

"את המחקרים האלה מממנות חברות השוקולד, ובכל מקרה מדובר

על שוקולד מריר שבעים אחוז קקאו ולא על הממולאים החלביים שאת אוכלת", מירי מצידה טענה בהיגיון. "אבל באמת לא נשמע לי סביר כל העסק הזה", היא משכה בכתפיה.

"טוב, כמו כל הדברים שמתחילים בגדול ונגמרים בבועת סבון", דבורי פיהקה, מהרהרת בעוגמה במדפים הריקים מכל תוכן שוקולדי. "אני הולכת הביתה לחפש אולי בכל זאת נשאר שם משהו".

"לבריאות", מירי צחקה. "במקרה הכי גרוע תאכלי מלפפון", ניצוצות פיזזו בעיניה.

2

ליד החיים

עוד ארבעים שנה

חנה

בגיל ארבע עשרה קניתי לי אוגדן יפה ועט בגוונים והתחלתי לכתוב יומן.

לא שהיה לי משהו מיוחד לומר לעצמי או לעולם, אבל גיבורות הספרים עשירות הנפש שפגשתי תמיד כתבו יומנים, ואני סברתי לתומי שאם אכתוב יומן אהיה כמותן עשירת נפש.

כתבתי ביומן מה אכלתי לארוחת צהריים ועל מה דיברתי עם רבקה חברתי הטובה (דיברנו על החכמות של האחיינים שלנו). כתבתי בו שאני חולמת להיות חכמה יותר ושאפתנית יותר ולא להיות סתם חנה, ילדה טובה שעושה רק מה שאומרים לה ולא רוצה שום דבר מיוחד.

זה היה שקר, מה שכתבתי. לא שקר גס, כלומר לא באמת התכוונתי לשקר, רק חשבתי שכך צריך לחלום, שאם אלו יהיו השאיפות שלי אולי המשפחה שלי תהיה יותר מרוצה. אבל למען האמת החיים היו

יפים וטובים לי והרגשתי בהם בנוח. לא באמת התכוונתי, לא באמת רציתי, שהחלום המזויף שלי אי פעם יתגשם.

"צילה! צילה שלנו התארשה!" הקטנים של מלול הרעימו בדפיקות נלהבות דלת אחרי דלת. שכנות יצאו למדרגות, לא מכילות את ההתרגשות.

"כבר שתו לחיים?" מרים ווקס, השכנה ממול, ביררה. עדיף שהן תיכנסנה לפני שכל הסמינר ואלפי החברות יבואו לשמוח עם צילה בת העשרים ושבע.

"לא שתו שום דבר אבל אמרו מזל טוב ולאמא שלו יש פרח על המטפחת!" ברכה מלול בת השש עדכנה.

"ויש עוגות זוהרות", רבקה בת הארבע ציינה. "בכחול וזהב".

"ובלונים מזמרים!" עיניו של יהושע הבריקו.

"תשאלי את אמא אם אנחנו כבר יכולות לבוא להגיד מזל טוב", מרים ביקשה ליתר ביטחון, אבל שעטות חסרות נשימה מכיוון המדרגות הקדימו אותה. שבע נערות מייבבות נושאות קופסת מתנה שקופה למחצה שקצותיה התחככו במעקה.

"ברכי, תפתחי לנו את הדלת", פקדה בצרידות הראשונה שבהן. ברכי צייתה והן נהרו פנימה, שתיים מהן ניסו לשווא להשחיל את המתנה דרך הפתח. חוסמות את הדרך לחמש נשים אחרות שהמתינו מאחוריו בחוסר סבלנות.

מלמולי המחאה של הולצמן מדירה שבע נקטעו על ידי גדוד נוסף שפרץ החוצה מהמעלית.

"אמא, למה אתן בחדר המדרגות?" אסתר, הבכורה של מרים, התנשפה מאחוריה. "עוד רגע כל הסמינר כאן, אם את רוצה להצליח להגיד לצילה מזל טוב כדאי לך להיכנס כבר עכשיו".

מרים נשמעה להמלצה ונסחפה עם הזרם פנימה. אם שאלה את עצמה כמה שנים קודם למה מלול הרחיבו את הדירה שלהם ובנו לה כניסה נוספת, עכשיו הייתה לה תשובה. הבית היה מלא מפה לפה נשים ונערות נרגשות צוחקות בוכות מדברות מתחבקות לוחצות ידיים וזועקות מזל-טוב.

בהתחשב בכך שצילה הייתה אחת המדריכות הנערצות בתולדות הסמינר, האחראית על הפעילות החברתית מזה שש שנים ובעלת מטען בלתי אפשרי של כריזמה וחביבות טבעית, זה לא היה ממש מפתיע. גם לרבקה, אמא של צילה, היו יותר ידידות ממה שהבית הצליח להכיל, ומרים חייכה לעצמה כשניסתה לנחש איך תיראה החתונה ואם יהיה מי שלא ישתתף בה.

רק שעתיים אחר כך, מסוחררת מהעומס האנושי והשמחה הפורצת, היא מצאה את עצמה שוב בבית. עומדת נדהמת ליד מיטתה של חנה הישנה. פנים ורודות, נשימות רגועות, מכוסה היטב. שום רמז לסערה שאולי התחוללה.

אבל איפה חנה יכולה הייתה להיות במהלך כל השמחה הזאת? היא הייתה לידה כשדפקו בדלת, בזה היא בטוחה. איחלה מזל טוב נעים לילדות של מלול. לאן היא נעלמה אחר כך, אולי נפגעה ממשהו? לא יכול להיות, זה הדבר האחרון שמתאים לה, אבל מה היא עושה בבית ישנה כשכל החברות שלה עדיין נרעשות אצל מלול פנימה.

"אמא, אני הולכת הביתה", אסתר, אדומה מלהט פנימי, דפקה ונכנסה. "להתראות, היה מקסים ומרגש. בטח כל הסמינר ירקוד מחר. חבל שאני כבר לא שם".

"גם חנה לא שם", מרים פלטה. "מצאתי אותה ישנה, יש לך איך להסביר את זה?"

אסתר צחקה. "את לא באמת מודאגת ממנה, אמא. את יודעת שהיא ראתה את הבלגן והחליטה להיכנס אליהם מחר כשיהיה רגוע או

ניסתה להגיד מזל טוב, התייאשה לבסוף והלכה להכין להם עוגה ביתית לאירוסים".

מרים ניגשה למטבח, במדף עמדה קופסה שומרת-טריות ובתוכה משולשי עוגה כהים. "צדקת", היא הכריזה לכיוון הסלון. "יכולתי לחשוב על זה בעצמי, כאילו אני לא מכירה אותה".

"גם אני מופתעת ממנה כל פעם מחדש", אסתר עיקמה את הפה. "מופתעת ממי?" התעניין ברוך, אביה, שדפק ונכנס באותו הרגע הביתה.

"מחנה". אסתר נשפה. "זה לא נורמלי איך שהיא מתנהגת. אתה יודע שהיא ישנה עכשיו, אבא? בזמן שכל החברות שלה עוד חוגגות אצל מלול. בדיוק היא שגרה דלת ממול אפילו לא נכנסה להגיד מזל טוב. אין בה אפילו מינימום של התרגשות? משהו?"

ברוך התעלם. "אני מאמינה שהיא שמחה מאוד", מרים ענתה מדודות. "אבל היא פועלת אחרת ממך, אסתר. לא בוער לה להידחק גם במחיר שהמזל טוב שלה יחכה בסבלנות עוד כמה שעות. הגיע הזמן שתביני את זה".

"ובכל זאת, היא לא מגיבה נורמלי, אמא". אסתר התיישבה על הספה כאילו אין לה בית לחזור אליו. "אני רואה בחורות סביבי, זוכרת את עצמי בגיל הזה?".

"אני חושבת שהמתינות שלה חיובית ויפה בהחלט", מרים אמרה בעייפות. מאז ומעולם שנאה דיונים שחוזרים על עצמם. "אבל גם אם לא, מה אנחנו יכולים לעשות?"

"אולי לשלוח אותה למישהו שיעזור לה", אסתר הנמיכה את קולה. "הטיפולים הרגשיים הבלתי מפקחים נאסרו על פי חוק מאז פרשיית מיכל נאור", הזכיר לה ברוך, אביה. "וכדי להפגיש אותה עם פסיכולוגית נצטרך הפניית רופא ואישור מיוחד ממשרד הבריאות. זו פרוצדורה לא קלה. את באמת חושבת שהיא תהיה מוצדקת, אסתר?"

הנימה שלו הייתה ביקורתית, אבל אסתר אפילו לא שמעה אותה. לא תמיד הם נותנים לה כך להעלות את הדברים על השולחן.

"בטח שמוצדקת", היא דיברה בקול ובלהט, "ובטח שאתם יכולים לעשות את זה. כל כך הרבה אנשים מעריכים אתכם או חייבים לכם טובה. אולי אתם יכולים לכתוב מכתב למשרד הבריאות. אפשר לנסח אותו ממש מרגש, אני יכולה לכתוב אותו בשבילכם אם אתם רוצים. אני אתאר להם איך זה מפריע לה בחיים, שהיא לא מספיק מאושרת ככה. שאתם דואגים לעתיד שלה. אם אנשים כמוכם יבקשו הם יסכימו בסוף".

"משהו מפריע לחנה בחיים?" מרים הסתכלה עמוק לתוך עיניה. "היא לא מספיק מאושרת?"

"גם אם היא כן זה רק כי היא לא קולטת כמה היא באמת מסכנה. היא מסתובבת ליד החיים, שום דבר לא באמת".

"אוקיי. אז להווי ידוע לך שאני לא מתכוון לקחת מבת הזקונים שלי את האושר שהיא זכתה בו, גם אם בעינייך הוא לא מספיק אמיתי", ברוך הודיע לה בקול של סוף פסוק.

"אני לא מתכוונת שייקחו ממנה שום דבר חס וחלילה, אבל אפשר לתת לה..." אסתר ניסתה בכל זאת.

מרים הלכה משם בתחושת הקלה לתת הוראות למכונת הכביסה שלה. היא לפחות אינה מתווכחת.

3

אובדן הפנדורה

ליד 'צרכניית חיים ובניו' חנתה ניידת מהבהבת ומדפי 'הכל-בו' כבר היו ריקים מתוכן. סערה עליזה רחשה ברחובות, ומירי ודבורי ניסו לנחש את פשר בהלת הקקאו לאורך כל הדרך.

בבית מירי מצאה את אמא שלה מרוקנת את מדפי הארונות אל אשפתון גדול באופן יסודי שהזכיר לה את עבודתם של השוטרים. ביסקוויטים וופלים, העוגה שמירי כבר אפתה לחגים, גלידת וניל עם פתיתי שוקולד חלב וחבילת שוקולד אחת שכוחה שהתחבאה מאחורי הביסקוויטים.

"אני יכולה לקחת אותה בשביל דבורי חברה שלי?" מירי הושיטה יד מקווה.

"אסור שוקולד", יוכי בת השנתיים צייצה בפה מלא ביסלי.

"אין קקאו עכשיו", אמא החליקה את החבילה למעמקי האשפתון. "לא שמעת את הרמקולים בדרך?"

למען האמת היא לא ממש טרחה. מכירה כבר בעל פה את כל הזדמנויות הפז שלא תחזורנה ומכירות בגדי תינוקות וילדים עד גיל

שש במחירי מבצע הסחורה מוגבלת כדאי לבוא מרחוק. מתברר שלפעמים הרמקולים נושאים בחובם התפתחויות מעניינות יותר, היסטוריות כמעט.

הטלפון ושני הסלולריים צלצלו בבת אחת. "הודעה ממשרד הבריאות", בישר הקול הלקוני שמעבר לקו. "אזרחים יקרים, עקב חשד לנזק בריאותי חמור הנכם מתבקשים שלא לצורך קקאו ומוצריי. ברגעים אלו אוספים כוחות שיטור מחנויות המזון את כל מוצרי המזון המכילים קקאו, אזרחים פרטיים מתבקשים לזרוק למכולות האשפה את מוצרי הקקאו שלהם או להביא אותם לנקודות האיסוף לצורך השמדה. אנא הישמעו להוראות ושמרו על בריאותכם. תודה רבה".

"לרגע חשבתי שהם עושים מצי'נג", מירי הניחה את השפופרת, נדהמת. "ממתי שולחים לכל המדינה הודעות טלפוניות?"

"ממתי שמערכת הבריאות בהיסטריה", אמא שלה מלמלה. "מעניין מה יכול היה לקרות".

"בישיבה אומרים שגילו שהמקור למחלה הקשה זה קקאו", אברימי אחיה נחת פנימה להפסקת צהריים מקוצצת. "ככה התברר באיזה מחקר". הוא התיישב ליד השולחן, מחכה שמישהו ייתן לו לאכול.

"אחרי ארבעת אלפים שנים שהאינדיאנים משתמשים בקקאו ונשארים בריאים כשור? נשמע לא הגיוני", מירי חזרה על הטיעונים של דבורי, מוזגת לו תוך כדי דיבור מרק כתום ומפזרת בו שקדי מרק.

"הופה, למה כזה הרבה מרק?" הוא התלונן ודחה את הצלחת.

"אז תיקח לעצמך פעם הבאה, בשביל מה אתה מטריח את מירי לתת לך ואחר כך לא מרוצה?" אמא שלה נזפה בו.

"תודה רבה אמא, זה בסדר", מירי חייכה. "הנה, אני אוריד לך קצת".

"תודה. והאינדיאנים נשארו בריאים רק עד שהספרדים הגיעו והדביקו אותם באבעבועות שחורות, אגב", אברימי ציין.

"וגם רצחו אותם ושדדו מהם את הארצות שלהם, בסדר. זאת אומרת לא בסדר, אבל עד שהספרדים הגיעו הכול כן היה בסדר. יוכי, את גם רוצה מרק?"

יוכי עזבה את הביסלי והתיישבה ליד השולחן. "סינר לחולצה היפה", היא דרשה.

"מיניאטורה מחונכת", אברימי ציין בהתפעלות וכולם צחקו. לא מירי. היא גם לא התיישבה לאכול.

"אני כל הזמן חושבת על דבורי", היא הסבירה בעוגמה. "היא כל כך צריכה שוקולד. מה היא תעשה עכשיו?"

"מה היא הייתה עושה אם הייתה נולדת לפני מאתיים שנה?" אמא שלה סירבה להצטרף לקינה. "כמה שבועות קשים ויעבור לה, ברגע שגם המדפים של החנויות ריקים אפילו לא יהיה לה ניסיון. פשוט אין ודי".

"כמובן בהנחה שלא יגלו מחר שהכול היה טעות ויבקשו מהקקאו סליחה", אברימי המהם מעם המרק שלו.

אבל הקקאו עדיין היה האזרח המושמץ ביותר בארצנו הקטנה גם אחר הצהריים.

באופן כללי הרחובות היו עליזים, אנשים אהבו את הנושא החדש שכיכב בכותרות. בלי דם, לא סבל שאי אפשר לשאת. הרבה קונספירציות וניחושים ודמעות מזויפות של מכורים. מה טוב.

רק דבורי סבלה באמת. "אין לי שום תקווה מנחמת", היא בכתה באוזניה של מירי בטלפון. "אפילו לא כוס שוקו או פרוסה של עוגת שוקולד. אני כל הזמן חושבת על זה, זה נראה לך נורמלי? מה אני אעשה? את בטוחה שאי אפשר להשיג קקאו בשום מקום?"

עצוב שכולם צוחקים ורק נערה אחת אומללה. ליבה של מירי נכמה, דבורי באמת תלויה בשוקו של הבוקר ובשוקולד של אחר הצהריים. זה לא הוגן מה שהמדינה הזאת עושה.

"כאילו כל כולי מצונפת בתוך ריבוע קטן של שוקולד", דבורי ייבבה.
 "אני מתביישת לספר על זה לאנשים. מה, את לא יכולה להסתדר בלי
 ממתק? את ילדה קטנה? אבל את, מירי, חברה נאמנה. את מבינה אותי,
 נכון?"

"בטח שאני מבינה אותך", מירי אמרה בהתעוררות. "אני מוכנה
 להגיש לך יד תומכת וכתף לבכות עליה, כל מה שתרצי".

"במקום כל זה תגשי לי קוביית שוקולד", דבורי משכה באפה.
 "אחותי אומרת שאולי זאת בכלל מתיחה אחת גדולה כדי להעלות את
 מצב הרוח הלאומי. אני לא אסלח להם".

"חס וחלילה", מירי הזכירה לה.

"חס וחלילה", דבורי הסכימה איתה נוגות.

לרגעים פעפע במירי צחוק גדול כשהשיחה שלהן הזכירה לה את
 הסקצ' שהוא על אובדן הפנדורה במחנה חורף וה"אין לי חיים בלי
 תליונים" של ביילי וויס, שבנות חיקו חודשים אחר כך. אבל הטון של
 דבורי לא באמת עשה לה חשק לצחוק.

עוד ארבעים שנה

מאז שמדפסות תלת הממד השתלטו על השוק הפך עולם הבנייה
 לארץ הפלאות. מקום בו חדשנות כובשת תפסה את מקומן של לבני
 הבנייה האפורות, ומכונות דפוס ניידות, יורקות נוזלי בנייה צבעוניים,
 החליפו פועלים מיוזעים וסרבלים מרוטים.

הייתה להן מעלה עצומה, למכונות האלה. הן לא עישנו בשרשרת
 ולא היו זקוקות לקפה שחור.

חזיתם של בנייני האבן המרובעים, הקדורניים, גיבורי ילדותה של
 מרים, הייתה זהה ומדכדכת. תהליך היצירה שלהם כרוך היה בקידוחיו

הבלתי אפשריים של הקונגו, ריח האבק האופייני וכיעורם של שלדי המתכת. בכל זאת הבשורה האמיתית מבחינתה בבנייה החדשה, יותר מכל דבר אחר, הייתה היצירתיות.

הקסם הזה של ההווה כשאת בונה מעון לפעוטות, מעצבת אותו בצורת מוצץ רך וצבעוני. משתמשת בחומרים נקיים ורכים, בחצר משחקים שהיא רשת יציבה. את בונה הכול לפרטי פרטים כולל נדנדת הפעוטות שבחצר או מתחם הגיימבורי, סוגרת לדפוס, ממחישה למנהלים בהקרנת תלת ממד.

יום אחר כך המעון כבר עומד על תילו, שמך חרוט עליו בהטבעה עדינה בקצה. עוד שלושה ימים הילדים כבר נכנסים ללמוד בו. את מסתכלת מוקסמת על הפלא הזה ולא מאמינה שלקוביות הבטון האפורות של העבר אכן ארך זמן רב כל כך להיווצר.

בכל זאת המבנה של 'שינוי' שתפס את כל זמנה של מרים במחצית השנה האחרונה היה ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות גם לבעלת ניסיון שכמותה. היא מצאה את עצמה במרחב בלתי מוכר של דמיון ותקציב בכל מה שנדרש כדי לעצב אותו. רק על שאלה אחת לא הצליחה לקבל מענה גם אחרי חודשים של עבודה משותפת – מה המפעל הזה עומד לייצר.

4

עגבניות חיוורות

עוד ארבעים שנה

בניין הסמינר, ענתיקה מלבנית בת עשרות שנים, רקד כל אותו הבוקר. בלונים מזמרים כיסו את התקרה ושמה של צילה מלול פיזז על הקירות.

חנה הגיעה בנחת חמש דקות לפני הזמן.

"מזל טוב", יהודית שולזינגר צהלה לקראתה מתוך המעגל. "תגידי, צילה היא שכנה שלך, לא? איפה היית אתמול?"

"שכנים בדלת ממול", חנה חייכה. "באמת נכנסתי להגיד מזל טוב".

"לא ראיתי אותך שם", יהודית מחתה. "נו, ספרי קצת. איך הם היו הבוקר? איך הודיעו לכם? אמא שלה בטח לא יודעת את נפשה מהתרגשות, לא? מה הכנתם לה?"

"הילדים שלהם הודיעו ולא הצלחתי להיכנס להגיד מזל טוב כי היה מאוד צפוף, כך שלא ראיתי את אמא שלה". חנה התקדמה לכיוון

המקום שלה, מניחה את התיק ומוציאה מתוכו את הסידור. "עוד לא שלחנו להם כלום, אולי לשבת".

"נו, שהצפיפות כמעט מוטטה שם את הקירות גם אני ראיתי", יהודית רטנה. "תפרטי קצת. מתי גמרו שם אתמול? גמרו בכלל או שחגגו עד הבוקר? מושלם לך שאת שכנה של צילה, הלוואי עלי".

המורה נכנסה באותו רגע וגאלה את חנה מתשובה.

בהפסקת האוכל סערו הרוחות. בנות תהו מי תרכז את היציאות הסמינריות הבאות, צילה עושה זאת כבר תשע שנים מאז היותה בת שמונה עשרה. אין ספק שדברים ישתנו מאוד. בטח יהיו כללים ברורים מאוד מי מגיעה לחתונה ומי לא אחרי הבלגן שהיה בווארט.

"אז מה, פשוט לא מעניין אותך?" יהודית זרקה לכיוונה של חנה רגע לפני השיעור השלישי, מתוסכלת מאפס המידע שהצליחה לשאוב ממנה. אם כל הסמינר הגיע מארבע כנפות הארץ להתחכך בשמחה של צילה ברור שחנה, השכנה ממול, לא באמת הלכה לישון מוקדם כמו שהיא טוענת. מה העניין שלה לשתוק כאילו הכול סוד ביטחוני.

"אני מתרגשת ושמחה מאוד", חנה חייכה שוב. השעון שלה צפצף קצרות, מתריע על סיומה של ההפסקה. "טוב, אני צריכה לצאת למגמה שלי", והיא הלכה משם בתחושת הקלה.

"ראית איך היא לא הצליחה להבין אותך?", רבקה התלוותה אליה, מגחכת. "באמת, יכולתי לחשוב שאחרי שלוש שנים באותה כיתה היא כבר תקלוט את הסגנון ותבין שבאמת אין לך מושג".

"אולי אף פעם לא הייתה לה הזדמנות", חנה לאטה. "אני חושבת שאף פעם לא דיברנו ברצינות והמגמות ממילא תופסות את רוב השעות שלנו".

"זה דווקא נחמד", רבקה הצהירה. "תחשבי על זה שכמה עשרות שנים אחורה כולן למדו אותו דבר עד השנה החמישית של התיכון, בזבזו אדיר של משאבים וזמן".

"אמא שלי אומרת שאפילו לפני חמישים שנה היו מגמות בחלק מהתיכונים", חנה הצהירה.

"נכון, אבל עדיין את רוב השעות למדו בכיתת האם, וחלק גדול מהחומר היה אחיד בלי קשר למה שאת אמורה לעשות. לא כמו היום שאפילו הבעיות במתמטיקה מותאמות למגמה שאת לומדת".

"נכון, זה באמת נחמד", חנה הסכימה. רגע לפני שהן נכנסו לכיתה היא הוסיפה בשקט: "אבל אסתר אחותי טוענת שאנחנו בכלל לא צריכות ללמוד מתמטיקה, וזה בכלל עבודת אדמה מה שאני הולכת לעשות".

"ממש יפה מצידה", רבקה ציינה. "איך בדיוק היא חושבת שאת אמורה לבנות מערכת ירק דירתית עם בן אדם בלי שאת יודעת לעדכן בתוכנה אילו ירקות הוא צריך, וכמה מכל סוג, וכמה קירות גידול יש לו וכמה מים הוא יצטרך ועוד אלף דברים שבלי הבנה מתמטית אי אפשר לגשת אליהם בכלל? וזה עוד בלי להתייחס לעובדה הפשוטה שמערכות הירק שלנו בכלל לא מבוססות על אדמה".

"נכון, אולי היא לא מספיק יודעת מה אנחנו עושות". חנה חייכה בהקלה. "את יודעת, לפני חמש עשרה שנה כשהיא הייתה בסמינר כל התחום הזה היה פחות מפותח, נדמה לי שגינן באמת היה עבודת כפיים".

"בדיוק", רבקה הסכימה, זוקפת את קומתה שהתכופפה מעט. "וזה עוד בלי שאת מדברת על כל הקטע ההלכתי והקטע המדעי-טכנולוגי".

"אלו דברים שבנות אחרות עושות".

"בסדר, הם שייכים למגמה שלנו, ואם היינו רוצות היינו עושות אותם גם".

"או אם היינו יכולות", רבקה ציינה לעצמה בשקט. בעצם חנה באמת

אולי יכולה הייתה לעשות את זה אם רק הייתה רוצה. חנה כן מוכשרת. המחשבה דכדכה אותה.

הן הניחו יד על הידית, המולה נרגשת מילאה את החדר. "חנה ורבקה, חיכינו רק לכן", המורה מרים קויפמן הודיעה נמרצות. "קיבלתי עכשיו הודעה על הפרויקט השנתי שעליו נעבוד בחודשים הקרובים. השנה יהיו שבעת אלפים מלגות הצטיינות בכל הארץ, מאוד אשמח אם אחת מהבנות שלנו תהיה בין הזוכות".

"המלגות הן על כל הסוגים של הפרויקטים?" ברכי עקשטיין ביררה.

"לא. אני עוד רגע אעבור אתכן על הפרטים". היא חיכתה שכולן תתמקמנה והתיישבה ביניהן, מקריאה את רשימת הפרויקטים הזכאים למלגה מיוחדת. הרשימה שלה כללה פיתוח פתרונות בתחום חסכון במים, הגשת נתונים לפרויקט 'גדל-קבל' בשותפות עם מסלול חשבונאות ומסדי נתונים ואיתור קהילתי של משפחות שמתאימות להצטרף לפרויקט.

"אני רוצה להקים מערכות-ירק", הירוק בעיניה של רבקה בהק. "מלגה מיוחדת ממילא אין לי סיכוי לקבל, אני לא מספיק מוכשרת. זה נראה לי דבר מדהים להיכנס לבית של אישה מבוגרת ולהסביר לה איך היא יכולה לגדל לעצמה את הירקות שהיא צריכה בכמות שהיא רוצה ולקטוף אותם ברגע הנכון.

תחשבי מה זה יהיה בשביל אישה שהתרגלה כל החיים ללכת לחנות בשביל עגבניה, לקבל את התצרוכת המדויקת שלה טרייה על הקירות. וכשהיא תצטרף לגדל-קבל ותוכל לתרום את הגידולים המיותרים שלה לנזקקים ואפילו לקבל על זה תגמול מהביטוח הלאומי, זה בכלל יהיה עולם ומלואו בשבילה".

"זאת עבודה נורא קשה", חנה פקפקה. "תחשבי, את תצטרכי למדוד בעצמך את כל הקירות שלה ולראות איזה חדר מתאים לאיזה גידול. ואחר כך לבנות בדיוק את המערכת של הירקות ולהפריד ביניהם

הלכתית ולהרכיב את כל המערכות של ההשקיה והאנטי־חֶרקים והאיסוף האוטומטי וה..."

"את רואה, את בעצמך יודעת בדיוק מה צריך אפילו בלי להסתכל בחומר. אז מה הלחץ?"

"לא לחץ, זאת פשוט הרבה עבודה. תחשבי אם מתאים לך".

"בפרויקטים תמיד יש ליווי ואת המדידות התוכנה עושה", רבקה הצהירה, מנסה לגרש את חוסר הביטחון שחנה הצליחה לזרוע בה.

"המורה, זה לא הוגן שעל הקמה וליווי של גינות אין כפל מלגות", טענה בינתיים בינה שוורץ. "זאת בעצם העבודה שנצטרך לעשות בפועל, מה אני אשמה שאני לא מספיק יצירתית?"

"המלגות לא קשורות אלי, זאת החלטה של משרד החינוך", מרכזת המסלול הסבירה, מגניבה מבט תוך כדי דיבור לחנה ווקס שלעסה באדישות את המלפפון שלה. אולי מי שאינו מכיר יכול היה לחשוב שחנה רגועה כי להורים שלה תהיה אפשרות לממן המשך לימודים גם בלי מלגה מיוחדת. האמת הייתה פשטנית כמו המלפפון.

מדהים להיזכר כמה שמחה כששמעה שהבת של מרים ווקס נרשמה ל'משאבי טבע'. הגדולות שלה היו תותחים אחת אחת, הרימו את המגמות שלהן ואת הסמינר כולו. וזאת, בלי שום טעם. סתם ילדה טובה. ככה זה, הניסיון כבר מזמן לימד את האנושות שעל שום דבר אין באמת שליטה, וגם בגינות הכי מהונדסות מבצבצות פה ושם עגבניות חיוורות.

5

כל המלכות

אברימי היה מאוכזב בעליל.

כבר יומיים הוא מאכיל את כולם בקונספירציות שהמוחות הקודחים של החברים שלו מייצרים בזו אחר זו. הנפלאה מכולן עסקה בקקאו מועשר שהחליף את מקומו של האורניום בתכנית הגרעין של צפון קוריהא. שוו בנפשכם, פצצת אטום שמכילה שוקולד!

דבורי מצאה בכך נחמה רבה, אבל כותרות העיתונים הבוקר היו פשטניות עד כאב לב. **פרסום ראשון: למה הקקאו ירד מהמדפים**, הן הכריזו.

באותיות הקטנות הסביר כתבנו את השתלשלות העניינים מאז נחקר המשותף בין מקרי המוות המסתוריים האחרונים בארצות הברית ועד להבנה שבכל המקרים מדובר בצרכנים 'כבדים' של קקאו.

הוא הבהיר באריכות את העמימות המכוונת שנקטו השלטונות מתוך חשש שמדובר אולי בהרעלה מכוונת. פירט את דעת המומחים בעד ונגד ההחלטות וניתח את ההיסטוריה שאחזה בציבור.

אבל הסיכום. הוא היה מאכזב עד מפח נפש. מילא להתמודד עם

מחבלים, שודדים רעולי פנים, תאוריית קשר כלל עולמית. כמה טיפשי לגלות שמדובר בסך הכול בתקלה בדמות חומר הדברה חדש שהתיימר לחסל כליל את הטריפסים, ממזיקי הקקאו הגרועים ביותר.

דבורי מקוננת כבר שנים שהקקאו בעולם הולך ונעלם כתוצאה ממזג אוויר יבש ומזיקים. אז הנה, החקלאים והחברות רק רצו לעזור לה ולהציל את הפולים היקרים לליבה מהמגפות שאוכלות בהם בכל פה.

חומר ההדברה החדש היה זול, יעיל, נוסה היטב בתנאי מעבדה ופתר את הבעיה מהשורש. מי יכול היה להעלות בדעתו שהקקאו צובר את את רכיביו המזיקים והופך רעיל לבני אדם? ואולי מישו דווקא יכול היה להעלות בדעתו, אבל העדיף את הכסף הקל ששימן אי אלו בדיקות נחוצות במעבדות הבטיחות?

זה כבר עניינה של ועדת החקירה, אבל את המציאות בכל מקרה אי אפשר לשנות. עצי הקקאו ברוב חלקי העולם הפכו רעילים ללא תקנה, והשלטונות עוקרים אותם בזה אחר זה.

"אז מה, פשוט גמרנו עם הקקאו?" מירי התקשתה להאמין.

"לא גמרנו ולא נעליים", אברימי השתמש בקול הבס המרשים ביותר שלו. "קודם כל חברים שלי אומרים שלא בטוח שבכל המדינות השתמשו בקקאו המודבר, יש ארצות פרימיטיביות שאולי החומר לא הגיע אליהן. וגם אם כן, אפשר פשוט לחכות שהעצים יתנקו מהחומר או לשתול עצים חדשים, זה בסך הכול סיפור של עוד קצת זמן".

"כמה זמן לוקח עד שעצי קקאו חדשים מניבים פירות?" מירי התעניינה.

אברימי משך בכתפיו.

"בין שש לשמונה שנים עד שאפשר להשתמש בפולים", דבורי כמעט בכתה בבוקר שאחר כך.

"גם בורקס הם רעל", היא טענה בלהט במרכזו של מעגל קשוב.
"רעל אמיתי ומסוכן. אז למה ממשיכים למכור אותם חופשי?"

"אף פעם לא ראיתי מישהו שצנח ומת אחרי שהוא אכל בורקס",
ליבי בודיק ציינה.

"דוד שלי טוען שגם ציאניד, שזה סוג של רעל, אם היו שמים אותו
באוכל במינון מינימלי אנשים היו מתים לאט לאט ולא בבת אחת. אז
ככה גם בורקס, וסיגריות שכבר ברור שהן הורגות, וכל הממתקים
שאנשים מרעילים בהם ילדים קטנים מרוב אהבה ומתיקות. אז מה,
רק נגד הקקאו צריך לצאת? למה, כי הוא לא יודע להגן על עצמו?"

כמה בנות התאמצו לכבוש חיוך וגרמו למירי להסמיק. דבורי לא
ראתה מה קורה סביבה.

"נראה לי שמשדד הבריאות החליט לבדל בין מוות מהיר למוות
איטי", רוחמי הצהירה ברצינות.

"וחוץ מזה לא קראתן עיתונים לאחרונה, בהוואי הולכים להעלות
את גיל העישון למאה", ליבי ציינה.

הן הסתובבו אליה נדהמות. "אולי הוסיפו בטעות אפס אחד בעיתון",
דבורי הרשתה לעצמה לפקפק.

"לא הוסיפו שום דבר. כרגע הגיל המינימלי שם בשביל לקנות
סיגריות הוא עשרים ואחת, ושנה הבאה זה יהיה שלושים וכך בחמש
שנים הקרובות הם הולכים להעלות אותו עד למאה כדי להיות בטוחים
שאף אחד לא יעשן".

"חוצפנים, כאילו אנשים בני מאה צריכים למות".

"או שמחקרים הוכיחו שאורך עשרים שנה למות מסיגריות".

"כאילו זה יעזור להם, סתם יתחיל שוק שחור".

וכאן חצה הוויכוח את גבולות הזמן והמקום ודבורי פרשה ממנו,

גוררת אחריה את מירי מחוץ לכיתה. "מירי, את חייבת לעזור לי", היא הודיעה ברגע שהן התרחקו מאוזניים קשובות מדי.

"את כל המלכות אני אתן לך", מירי הצהירה בנאמנות.

לדבורי לא היה מה לעשות עם מלכות, היא חיפשה דברים ממשיים יותר. "תקשיבי רגע", היא נאמה בחסות עצי חצר הסמינר. "לפי ההודעה היום בעיתון הקקאו לא באמת מסוכן, סתם נכנסו כולם ללחץ".

"אבל כתבו שהיו כמה מקרי מוות", מירי התנגדה.

"כמה מקרי מוות בכל העולם. באמת", פניה של דבורי הביעו את הלגלוג המוחלט שהיא רוחשת לתיאוריה. "אולי הם בכלל מתו ממשוהו אחר, איך יכול להיות שלחלק מהאנשים לא קרה כלום?"

"נדמה לי שהיו גם אנשים שחלו".

"נו, אז היו כמה אנשים שחלו. שהשם ישמור, את יודעת כמה אנשים חולים יש בכדור הארץ, לא עלינו? מה הקשר להתנכל למוצר תמים שלא עשה להם שום דבר רע. אם את דווקא רוצה אולי היו כמה מטעים נגועים, בסדר, למה לחשוב שבדיוק הקקאו בוופלים של הארון שלכם הגיע משם".

האזכור של הוופלים היה חשוד. "צריך להיזהר", מירי אמרה בזהירות.

"בטח שצריך להיזהר", דבורי חבטה בתנועת יד מהירה בענף אחד, לא מתפנה אפילו לגנוח מכאב. "אני אזהר, אני אוכל רק קקאו מתאריכים ישנים, לפני שהחומר הדברה הצטבר. ואני אשתדל רק כמויות קטנות, אל תדאגי לי, מירי".

"אז מה את רוצה להגיד לי", מירי שאלה בחוסר אונים. "זה עניין של אמא שלך, לא?"

"אמא שלי טיפוס לחוץ", דבורי דיברה מהר. "אני כבר בת שבע עשרה והכול בסדר. את תעזרי לי, נכון?"

"במה?"

"בלהשיג שוקולד. אני מכירה את אמא שלך, היא בטח שמרה למעלה את המאגרים שלכם עד שהעניינים יתבררו. אני אשלם לך, אל תדאגי. זה לא יהיה גזל".

מירי כבר תהתה לא פעם מה משמעותו של הביטוי עיניים קמות, אבל גם בלי לדעת את משמעותו המדויקת לא היה לה ספק שזה מצבן של העיניים שלה עכשיו. "אני לא הולכת להשיג לך שוקולד, דבורי. מה פתאום. אני יודעת שקשה לך", היא הוסיפה מהר, "אבל זה ממש מסוכן. תחשבי על זה, אני לא יכולה. אמא שלי בחיים לא תסכים".

"את לא צריכה לשאול אותה, אמרתי לך שאשלם לכם על כל המוצרים", דבורי התיזה. "באמת, את הרי יודעת שהם סתם היסטריים ובעולם של היום אף אחד לא מוכן לקחת סיכונים. את לא יכולה לעזור לי?"

המבט שלה היה קשה, פגוע, כל הדרך חזרה לכיתה.

6

דבר שנתון לשינויים

עוד ארבעים שנה

חנה

מהר מאוד שקענו, היומן ואני, אל תהום הנשייה. הוא כי גיליתי שהוא לא הפך אותי לעשירת נפש ולא מצאתי עוד טעם לכתוב בו דברים חסרי חידוש, אני עצמי כנראה מאותה סיבה.

בכיתה תמיד היו דברים מסעירים שהחברות שלי רגשו סביבם, במגמה היה שקט. אף אחת מאלו שעבדו על הפרויקט שלי לא מצאה עניין מיוחד במה שהיא עושה, במבט מפוכח לאחור אני חושבת שפיתוח משאבי טבע' היה שם נרדף ל'מגמה למי שלא מוכשרת לשום דבר אחר'.

אבל אני, אולי בניגוד לאחרות, הייתי מרוצה. כל עוד ידעתי שיהיו ילדים שיאכלו את העגבניות המעט יותר איכותיות שאגיש להם, שהאמהות שלהם תגדלנה את הירקות שלהן בפחות עמל. שצעד קטן שלי הוא אולי פרומיל בשביל האנושות, אבל בכל זאת מוביל אותה קדימה.

הבעיה היא שלא כולם סביבי חשבו כמוני. אולי הצעדים שלי בכל זאת היו מיקרוסקופיים מדי בשבילם. אולי לכן נשרכו סביבי יום אחד הנעליים ההן, גדולות מאוד מכפי מידותי.

כל הבוקר רמסו מדפסות תלת ממד גדולות את כרי הדשא המדויקים, פולטות על גביהם שכבה אחרי שכבה את מפעל התרופות החדש.

מנופי הענק שלהן שאבו חומרי בנייה ממכלי הענק שבתחתית המדפסת והדפיסו אותו במדויק לפי התכנון. החומר התקשה תוך שניות במגע עם האוויר, ובתוך עשר שעות היה המבנה מושלם.

החלק המרכזי שלו היה מעוצב כמו גלולה צבעונית, **שינוי**, אמרו אותיות הזהב הגדולות שהיו מוטבעות עליו. הקיר החיצוני היה שקוף למחצה כמו אריזה של תרופה, הוא כלל את המעליות וחדרי המדרגות והיה גמיש ונעים למגע.

מאירה לב, המנהלת, הגיעה אחרי שהמדפסות האחרונות כבר עזבו את השטח, נעות בשיירה ארוכה למחסני חברת הבנייה.

מרים ווקס, המעצבת שלהם, כבר הייתה שם לפניה. סורקת בעיניה סנטימטר אחרי סנטימטר ובודקת שהוא תואם בשלמות לתכניות שלה. היא אף פעם לא סמכה על הסריקות האוטומטיות.

"מרים, זה מדהים", מאירה פלטה בנשימה נעתקת. העבודה שלה עלתה להם הון תועפות אבל הצדיקה את מחירה בזהב. "פשוט יצירה, מעל ומעבר לחלומות שלנו".

"בואי ניכנס למפעל עצמו", מרים הזמינה אותה בחיוך דק של סיפוק.

הן עברו דרך הקיר החיצוני, השקוף, נכנסות לחלקו הפנימי של המבנה.

חלפו במסדרונות החלקים, מניחות לרצפה הרכה לבלוע את נקישות הרגליים שלהן. חולפות על פני הדלת הכפולה של המעבדה, חדר המנהלת ועמדות הריענון.

מרים פתחה וסגרה את החלונות, מוודאת שהתנועה שלהם חלקה. "בדלתות ובחלונות לא נתתי אפשרות של נעילה חשמלית", היא אמרה. "לדעתי יש דברים שאסור להשאיר למחשבים".

"לאנשים כן?" מאירה שאלה ברבע חיוך.

"כן. בן אדם הוא אחרי הכול המכונה היחידה שאתה לא יכול לפרוץ לתוכה ולשנות אותה גם אם אתה גאון תוכנה".

"עדיין", מאירה הדגישה.

"מקווה שלעולם ועד. בכל מקרה נעילה ממוחשבת היא דבר שאני אף פעם לא עושה. לא רוצה לחשוב על מקרה שבו חס וחלילה התוכנה משתבשת ואנשים לא יוכלו לברוח החוצה".

"גם אנשים יכולים להשתבש", ברק מוזר ריצד בעיניה של מאירה. "אפילו בידיהם של העובדים שלי אני לא מפקידה שום כוח ממשי, והם עברו שנים של מבחני סתגלנות ויושרה לפני שקיבלתי אותם לכאן".

מרים עפעפה מהר. "אני סומכת על אנשים", היא לאטה. "הם הנברא היחיד ששיקולים של מוסר יכולים לגבור על הדחפים שלו. אבל מה שאת אומרת, מאירה. זה לא באמת עד כדי כך משנה, אני מצידו הגשתי לכם מבנה מושלם ואתם יכולים לשנות אותו איך שתרצו".

"אוקיי, אני אחשוב על הנקודות שהעלית". מאירה סיימה בכבוד את התקרית הקטנה, מתקדמת אל חלקיו האחרים של המבנה. מרים הלכה בעקבותיה, בודקת ביסודיות שכבה אחרי שכבה. מתעקשת לוודא בעצמה שהכול מושלם.

החלונות רחבים היו, מבטיחים זוויות מושלמות לקרני השמש. האדניות הפרושות לאורך התקרה המתינו לפרחים שימלאו אותן.

לרגעים הרשתה לעצמה מרים להשתעשע בדמיונות על חנה שעובדת איתה יד ביד. היא מעצבת מבנים וחנה מחיה אותם בגינות פרחים וירק. אבל אלו היו רק דמיונות, האנשים שיש להם די כסף ושאר רוח כדי לשכור את שירותיה של מרים לא יסתפקו לעולם בגינות הבסיסיות, הבנאליות, שחנה תוכל להציע להם.

"האגף על שם ג'אן אלמגרדו", מאירה קראה בקול, שפתיה התרחבו בחיוך של זיכרון. "הוא היה בן שמונים ותשע, ג'אן", סיפרה. "בעלי הכיר אותו באקראי כשהגענו לארצות הברית וחיפשנו קבוצת מחקר לניסוי שלנו. הוא היה דודו של סוכן הנסיעות, איש זקן שכבר לא היה לו מה להפסיד. בן למשפחה אנרגטית ומלאת ביטחון שתמיד היה הילד הדחוי בכל חברה. יותר מכול הוא רעד מהיום שבו יהיה זקן מדי בשביל לעזור לעצמו ולא יהיה שם אף אחד בשבילו".

"ואז הוא הוריש לכם את הכסף שלו ו..." מרים ניסתה לחבר לסיפור את הסוף הסטנדרטי שלו.

"בסוף הוא גם ביקש שנבנה אגף על שמו", מאירה ליטפה בהיסח הדעת את החריטות הגיאומטריות שקישטו את תחתית הפרוזדור, "אבל מה שהיה משמעותי יותר היה דווקא ההתחלה. תוך כמה שבועות, אני תמיד פוחדת מהתקדמות מהירה מדי ומעדיפה ללכת לאט, האיש התמלא ביטחון עצמי וכריזמה. הוא רכש לעצמו עשרות חברים, מתנייד בקביים האלקטרוניות שלו ברחבי בית האבות שבו שהה. צעירים, מבוגרים, רופאים ואנשי צוות, איש לא עמד בפני הזקן הרענן הזה.

כשהוא נפטר לבסוף, בן תשעים וחמש, הוא ביקש לקרוא לבעלי ולי. הוא אמר לי שהשנים האחרונות שלו היו מאושרות בזכותנו, אין לך מושג כמה זה היה מדהים בשבילנו שאחרי כל החיים הקשים שהיו לו הוא עוזב את העולם עם חיוך".

"סיפור מרגש", מרים הסכימה, בולעת את תחושת ההחמצה שהוא עורר בה. זאת הייתה זכות עצומה בשביל מאירה ובעלה לשמח את

הקשיש ההוא, בלי שום ספק. אבל כואב לה לחשוב על תשעים וחמש שנים שלא הצליחו להגביה את החלומות של האיש הזה ליותר מאשר להיות מעורה חברתית.

"איך עבדתם איתו?" היא התעניינה, אמנית כתמיד בטשטוש רגשותיה שלה. "שיחות? טיפול רגשי? בארצות הברית הבנתי שהתחום יותר פרוץ מאשר כאן".

"מה פתאום טיפול רגשי, אני לא עבריינית". הטון של מאירה היה פגוע. "יש היום דרכים אחרות לעזור לאנשים, מרים. הרבה יותר קלות ומהירות מאשר מה שהכרת כשהיית קטנה".

מאחוריהן נצמדה ציפור קטנה אל הקיר השקוף, מנסה להבין את פשר המבנה שצמח כאן בין לילה. לפניהן היו מחסנים, חדרי עבודה ומעבדה נעולה בשתי דלתות הרמטיות.

"אני לא מבינה כלום", מרים לחשה.

7

רק קובייה אחת

כל השבוע עמד משהו ביניהן. ריחוק שאף אחת מהן לא התכוונה אליו אבל הוא היה שם, מעצמו. מרעיל את האוויר.

'את יכולה לעזור לי', העיניים של דבורי אמרו. 'את לא באמת רוצה'.

'אני רוצה את טובתך', מירי ענתה בלי מילים. 'אני לא יכולה לעזור לך לעשות משהו שמזיק לך'.

'את פחדנית ומרובעת', העיניים של דבורי התיזו. בתוך הראש של מירי, זה עדיין היה כואב. 'שתינו יודעות שמדובר בהיסטריה מיותרת של הממשלות. שתינו כבר שמענו שקודם כול עקרו ושרפו את כל מטעי הקקאו בחוף השנהב ורק אחר כך הקשיבו למומחים שטענו שהרעל היה מתנקה מהם מעצמו תוך שנה או שנתיים, ועכשיו יש ויכוח מי אחראי לנזקים'.

'אבל הממשלות טענו שהיה יותר זול וחכם לעקור את המטעים מאשר לאבטח אותם במשך שנתיים. מה היית רוצה, שכל פושע מתחיל יוכל לגנוב פולים רעילים ולסחור בהם בשוק השחור?' מירי

שוב הגנה על עצמה בלי מילים. 'ובכל מקרה בשנתיים הקרובות הקקאו רעיל. את הרי רוצה שוקולד עכשיו, לא עוד שנתיים'.

היא רועדת מזיעה קרה. לא יודעת מה לחשוב. אולי אם היא הייתה חברה טובה באמת היא כן הייתה נותנת לדבורי את השוקולד שהיא מבקשת. אבל זה לא נכון, יש לה עוד המון חברות אבל של דבורי היא הכי חברה. כן אכפת לה ממנה באמת, בדיוק לכן היא לא רוצה לעזור לה במשהו מסוכן.

"גם כן פולים רעילים", דבורי מלמלה לחלל האוויר בהפסקה. כבר יומיים הן לא מדברות אחר הצהריים. "קראתי שבדרום אמריקה רוב המטעים בכלל אורגניים, לא משתמשים בהם בהדברה מלאכותית. באמת צריך היה להסגיר את כל העצים גם שם, כי אולי יש שני מטעים שהבעלים שלהם כן התפתו להשתמש בחומרי הדברה?"

"אי אפשר לקחת סיכון כשמדובר בחיים של אנשים", רוחי התיזה. "דבורי, תהיי הגיונית. נמאס כבר לשמוע ממך את המילה שוקולד. באמת, הגזמת. מה קורה לך?"

"נראה אותך מסתדרת בלי..." דבורי ירתה פגועה. נתקעת באמצע המשפט. עם מה רוחי לא מסתדרת? זה לא יכול להיות שרק היא לא יכולה בלי דברים.

"בלי נעלי מותג", היא סיימה לבסוף בקול ענות חלושה ותקווה שהיא צודקת.

"אני דווקא מסתדרת", רוחי הודיעה, מרימה רגל קנטרנית על הכיסא. "עם נעליים איכותיות שעולות חצי מחיר כי הן לא מותג. את יכולה ללמד את עצמך, דבורי".

מירי מהצד תהתה אם רוחי מדברת בדאגה אמיתית וסתם אין לה מושג איך לדבר כך שאנשים יקשיבו, או שיש כאן גם עוד כמה רגשות סמויים. לדבורי זה לא שינה. "תלמדי את עצמך מה שאת רוצה, תודה רבה", היא התיזה, הולכת לשבת לבד במקום שלה.

מירי נקרעה אם ללכת ולשבת לידה. דבורי כועסת עליה, נכון. אבל הן חברות. והיא באמת מתכוונת לטובתה. היא באה והתיישבה לידה, דבורי המשיכה לשרטט ריבועים לא מזוהים בדף. מכהה אותם בעפרון בקצותיהם, משרטטת אותם בצורת קובייה. עוד קובייה. עיניים מוכות בפנים, נעולות.

משתגעת היא שרטטה באותיות מפוזרות, מתעלמת לחלוטין מנוכחותה של מירי. **יורדת מדעתי. לא יכולה.**

עכשיו היו לילדה בעלת העיניים המוכות מהקובייה גם פה שמוט ושיער מפוזר. דבורי שרטטה אותה באומנות, ממסגרת אותה במסגרת עבה וכהה.

"כל מה שאני צריכה זה קובייה אחת כדי להירגע", היא פלטה פתאום הצידה, לא מרימה עיניים מהדף. "אפשר לחשוב כמה שוקולד אני אוכלת, קובייה אחת בשביל הסרטונים, בשביל להיגמל בטוב. אבל החברה הכי טובה שלי לא מסכימה להשיג לי".

"את... בסך הכול מתכוונת שאני אביא לך קוביית שוקולד אחת?" גם מבעד לוויילונות הכבדים של חדר הכיתה שלהן אפשר היה להבחין בשמש שיצאה פתאום. אפילו העיתון אמר שהמחלה פגעה רק במי שאכל כמויות גדולות של שוקולד נגוע.

"כן. אחת", דבורי רטנה, עדיין לא מתבוננת בה. "אולי שתיים, מזה את עושה עסק?"

איזו שמש! איזה יום בהיר כך באמצע החורף! ובכלל לא אכפת לה לצאת טיפשה. "חשבתי שאת רוצה כמות גדולה", מירי חייכה. "נכון, בטח שאת צודקת. את רוצה לבוא אלי היום אחרי הסמינר ואני אוריד לך מהאשפתון שאמא שלי שמרה למעלה?"

דבורי סובבה אליה את הראש. "טוב", היא אמרה.

הלחץ החונק הזה של היוםיים האחרונים שישב לה כל הזמן על

הלב נרגע בבת אחת. דבורי כבר לא כועסת עליה, היא לא יכולה שכועסים עליה.

והשוקולד? זאת באמת רק קובייה אחת, אמא תבין את זה. קובייה קטנה באמת לא יכולה להזיק. רק להועיל, כי דבורי התנהגה אליה כרגיל עד סוף היום.

"בואי ניכנס למכולת, אני צריכה לקנות כמה דברים", מירי אמרה מהר לפני שהן יצאו מהסמינר.

לא משנה שבדרך כלל היא אוהבת להגיע הביתה לפני הקנייה, להניח את התיק ולאכול משהו. אבל היום... נכון שהיום יום שלישי ואמא עובדת עד מאוחר ומשאירה את הקטנים בצהרון עד ארבע, אבל היא לא באמת מחכה שאמא תלך לנוח לפני שהן מגיעות. רק חושבת שיותר נעים לעשות את הקנייה עם חברה. בפרט כשהטעם הטוב של ההתפייסות עוד עומד בפה.

בטוח שזאת הסיבה. וגם מבחינת כיבוד הורים עדיף לא לסתור את דבריה של אמא. הן תיכנסנה ותתקרבנה למחבוא של השוקולד, ואז אמא עלולה להגיד לה במטבח שזה לא מוצא חן בעיניה, היא כבר מתארת לעצמה את הסיטואציה. והיא תצטרך להסביר לה שקקאו מסוכן רק בכמות גדולה ודבורי מבקשת בסך הכול קובייה אחת.

תמיד עדיף לא להסתבך. בפרט שדבורי עלולה לשמוע חלקים מהשיחה או לקלוט לאן הרוח נושבת, זה עלול להיות ממש לא נעים. ברור שאמא תשתכנע ותרשה בסוף אבל אולי עדיף לחסוך את התהליך המורכב. זה לא גזל כי הכול ממילא בדרך לפח, ודבורי גם הבטיחה לשלם.

הכול בסדר גמור, ובכל זאת שוטפות את מירי הקלה מדהימה ובהלה חריפה כשהיא מגלה שהמדף העליון בארון המטבח שלהם ריק.

כנראה ביומיים האחרונים התבררו העניינים לחלוטין גם לדעתה של אמא, מה שגרם לאשפתון הקקאו להגיע סוף סוף אל מנוחתו האחרונה. עכשיו נשאר לה רק להגיד את זה לדבורי.